

SCENARIJI ZA PRIHODNOST

Cilj

Z izdelavo scenarijev prihodnosti šole so udeleženci izzvani, da ugotovijo, kakšen vpliv imajo trendi v družbi in v šoli na šolo in na kakovosti, ki jih bodo potrebovali učitelji.

Velikost skupine

8-24

Cilji pripomočka

Omogočanje vključevanja v razpravo ter refleksijo določenih vidikov učiteljevih kakovosti.

Čas

2 dni

Povzetek

Cilj tega pripomočka za refleksijo je spodbujanje refleksije o tem, kakšne bodo zahteve do učiteljev v prihodnosti. Pripomoček spodbuja sodelovalno mišljenje in refleksijo bodočega razvoja tako znotraj kot zunaj šol, ki bo vplival na vlogo in profesionalne zahteve do učiteljev. Pripomoček je kreativen, sodelovalen in spodbuja razmišljanje izven danih okvirov.

Metoda scenarijev sestoji iz več faz:

- Analiza: analiza pomembnih trendov in razvoja v družbi in šolah z ugotavljanjem gonilnih sil in predpostavljanim vpliva in nepredvidljivosti vsake od slednjih.
- Razvoj: izberemo dve gonilni sili (visok vpliv, visoka nepredvidljivost) in ju uporabimo kot osi v dvodimenzionalnem modelu scenarija. Skupina se razdeli v štiri manjše skupine, pri čemer je vsaka odgovorna za razvoj in opis družbe, šole in učiteljeve vloge ter njegovih profesionalnih kakovosti znotraj določenega scenarija.
- Refleksija: scenarije predstavimo in razpravljamo o njih s pomočjo različnih vprašanj:
 - i. Kakšna je najbolj verjetna prihodnost?
 - ii. Kakšna je vaša prihodnost, ki si jo najbolj želite?
 - iii. Kakšna je vaša prihodnost v najslabšem primeru?
 - iv. Kakšne kakovosti potrebujejo učitelji v vsakem scenariju? Kakšne so podobnosti in razlike v scenarijih glede na kakovosti učiteljev?
 - v. Kakšne so posledice za učitelje (ko se pripravljajo na enega ali vse scenarije)? Kakšne so posledice za vas?

Materiali

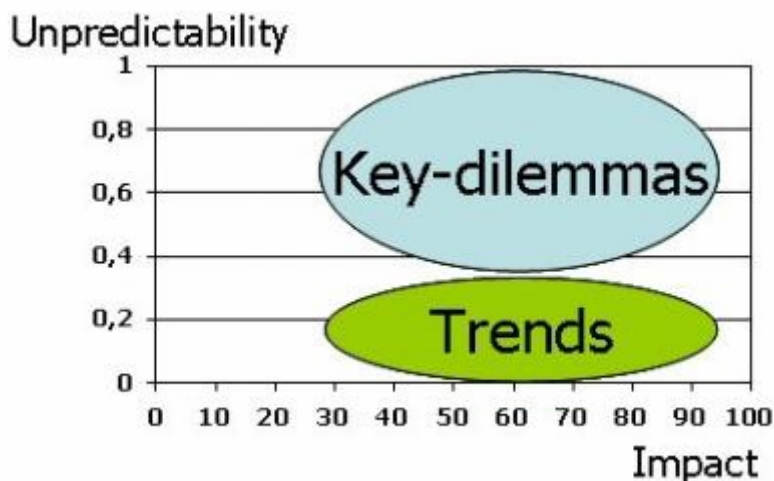
- Računalnik in projektor za uvodno predstavitev scenarijev za prihodnost in o specifični temi, ki smo jo izbrali za srečanje.
- Tabla za zapisovanje rezultatov razprave.
- Materiali za predstavitve scenarijev.

Metoda

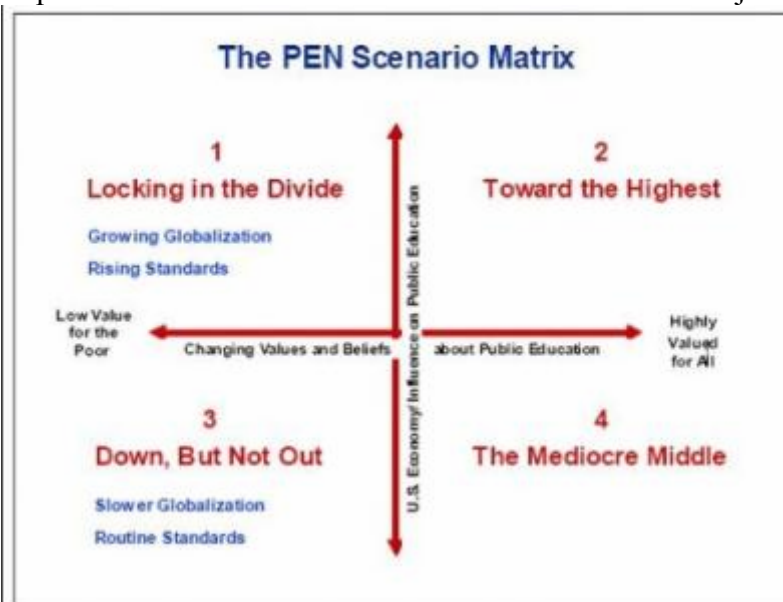
1. faza: za vzbujanje interesa prosimo udeležence, da odprejo svoje miselne modele, tako da s časovnim strojem odpotujejo v prihodnost. Opisati morajo dan v njihovem življenju v prihodnosti (npr. 20. marec 2020). (Nekatere) udeležence lahko tudi vprašamo, kakšna vprašanja se jim porajajo v zvezi s prihodnostjo (na ta vprašanja

lahko dogovori prerokovalec ali jasnovidec). Po predstavitvi njihovih dni v prihodnosti in odgovarjanju na njihova vprašanja v zvezi s prihodnostjo, skušamo najti in se pogovoriti o ključnih elementih, pri čemer se trudimo poiskati trende, dileme in razvoj v ozadju. Pomembno je, da pri tem ohranimo čim širšo perspektivo, zato lahko spodbujevalec potrdi, da je lahko uporabljenih toliko različnih perspektiv, kolikor je mogoče (razvoj v družbi, ekonomiji, tehnologiji, politiki, itd.). V razpravi moramo število trendov in dilem omejiti na največ 15 gonilnih sil. Te gonilne sile vrišemo v diagram na podlagi njihovega vpliva na osrednjo temo in na podlagi njihove nepredvidljivosti.

2. faza: Izmed gonilnih sil z najvišjim vplivom in največjo nepredvidljivostjo izberemo dve, ki ju uporabimo za osi v dvodimenzionalnem modelu scenarija.

Iz: Gerald Harris (2006): Prihodnost javnega osnovnošolskega izobraževanja v Združenih državah Amerike.

Skupino razdelimo na štiri dele. Vsaka skupina je odgovorna za izdelavo enega scenarija. Scenarije morajo zapisati in jih prenesti v resnično življenje (s pomočjo slik, igre vlog, itd.). Predstavitve scenarijev naj bi bile prepričljive in pozitivno naravnane ("to je najboljši scenarij prihodnosti, ki si ga lahko zamislite, saj ...").

3. faza: Vsaka skupina predstavi svoj scenarij ostalim skupinam ali širši publiki. (Na tej točki lahko nekaj časa posvetimo tudi povratnim informacijam glede možnih izboljšav scenarija za vsako skupino posebej). Po predstavitvah se prične refleksija s postavljanjem vprašanj, kot so:
 - i. Kakšna je najbolj verjetna prihodnost?
 - ii. Kakšna je vaša prihodnost, ki si jo najbolj želite?
 - iii. Kakšna je vaša prihodnost v najslabšem primeru?

V naslednjem krogu se lahko oblikujejo mešane skupine, ki razpravljajo o posledicah scenarijev za vloge in profesionalne kakovosti, ki jih bodo potrebovali učitelji v prihodnosti. Razpravljajo lahko tudi o razlikah v primerjavi z vlogami in zahtevanimi kakovostmi v sedanosti in posledicah, ki jih imajo te zahteve za posamezne učitelje, njihove osebne načrte za razvoj, šolsko politiko z ozirom na programe za profesionalni razvoj znotraj šol, za izobraževanje učiteljev, ...

Različice

Uporabimo lahko dve različici:

1. Udeleženci gredo lahko skozi vse faze (dokaj časovno zamudno: najmanj 2 cela dneva, z možnostjo porazdelitve v daljše časovno obdobje).
2. Udeleženci lahko dobijo izbor scenarijev in se osredotočijo le na tretjo fazo (pol dneva do enega celega dneva).

Ozadje in viri

Metoda scenarijev izvira iz poslovnega okolja kot pripomoček za strateški razvoj in sprejemanje odločitev. Kakorkoli že, ta pripomoček je postal zelo popularen tudi za refleksijo, razvijanje vizij in skupinsko delo. Metoda scenarijev je bila kot učni pripomoček uporabljena v številnih kontekstih izobraževanja. Povratne informacije udeležencev so bile zelo pozitivne. Metoda združuje bogate in raznolike aktivnosti: skupinsko delo, razprave, analizo, raziskovanje, kreativno mišljenje, predstavitev, refleksijo. Razprava lahko doseže globino in širino, ki je le redko prisotna znotraj skupin učiteljev na šolah.

Metoda lahko razkrije vrednote in miselne modele udeležencev, ki so prisotni v ozadju.

Metoda je opisana v številnih virih:

- [Teacher guidelines for a in-service course on the use of scenarios in education](#)
Glej to stran tudi zato, ker vsebuje različne članke o uporabi scenarijev prihodnosti v izobraževanju, ki so objavljeni v tematski številki *European Journal of Teacher Education*, 26(1)
- [The scenariomethod for education: facilitator's manual](#)
- [Plotting Your Scenarios; An Introduction to the Art and Process of Scenario Planning](#) (Peter Schwartz, Jay Ogilvy)

Pogoji

Pri tem pripomočku za refleksijo sta zelo pomembna dva pogoja:

- Čas: proces izdelave scenarijev je zelo časovno zamuden. Da bi dosegli poglobljeno razpravo, je potrebno precej časa, da udeleženci poiščejo ideje (1. faza), ki so potrebne za razvoj in ilustracijo scenarijev (2. faza) in da reflektirajo o posledicah, ki bi jih lahko imeli scenariji (3. faza). Ko nimamo dovolj časa na razpolago, obstaja tveganje, da ne bomo imeli dovolj časa za refleksijo (ki je

najpomembnejša faza v luči ciljev tega pripomočka). Časovni okvir je lahko zgoščen v dva dneva ali pa (še raje) to metodo izpeljemo v daljšem časovnem obdobju – štirikrat pol dneva z vmesno dobo dveh ali treh tednov.

- Kakovost spodbujevalca: Proces izdelave scenarijev zahteva močnega spodbujevalca, ki ima izkušnje z delom po tej metodi in lahko podpira udeležence ter vodi skupine v procesu razvoja scenarijev (predvsem v pogovoru o iskanju in izboru gonilnih sil).

Močne in šibke strani

Močne strani

Metoda scenarijev se ne nanaša na "tukaj in zdaj" kot izhodiščno točko, temveč spodbuja proaktivno razmišljanje in mišljenje izven običajnih okvirov. Refleksija temelji na možnih situacijah v prihodnosti (npr. 2015 ali 2020) in ob tem upošteva trende in razvoj širše družbe.

Metoda scenarijev združuje bogate in raznolike aktivnosti: skupinsko delo, razprave, analizo, raziskovanje, kreativno mišljenje, predstavitev, refleksijo. Razprava lahko doseže globino in širino, ki je le redko prisotna znotraj skupin učiteljev na šolah. Metoda lahko razkrije vrednote in miselne modele udeležencev, ki so prisotni v ozadju.

Poleg tega je metoda zabavna.

Šibke strani

Metoda je dokaj časovno zamudna. Prvi del (1. in 2. faza) predstavlja osnovo za dejansko refleksijo učiteljevih kakovosti v 3. fazi. Ta prvi del se lahko izpusti in ga nadomesti z v naprej pripravljenimi scenariji, npr.

- [OECDs scenarios What schools for the future?](#)
- [GBNs scenarios for the future of public education](#)

Vendar prvi del igra pomembno vlogo pri razumevanju razvoja družbe in izobraževanja, ki vpliva na šole in učitelje, saj na ta način ustvarjamo skupno razumevanje.